

STORY DESPRE CRIME ȘI PUTERE

Macbeth de William Shakespeare • Teatrul dramatic din Constanța • Data premierei: 29 iunie, 1990 • Traducere: Ion Vinea • Regia: Andrei Mihalache • Scenografia: Ion Țițoiu • Distribuția: Virgil Andriescu (Macbeth), Nina Udrescu (Lady Macbeth), Lică Gherghilescu (Ross), Liviu Manolache (Lennox), Eugen Mazilu (Macduff), Vasile Cojocaru (Malcolm), Titus Gurgulescu (Banquo), Diana Cheregi (Hecate), Carmen Enea (O vrăjitoare), Gabriela Bellu (-debut constănțean - O vrăjitoare, Doamna de onoare), Constantin Duicu (Seyton, Ucigașul I), Emil Sassu (Vraciul, Ucigașul II), Emil Birlădeanu (Portarul, Ucigașul III), Longhin Mărtoiu (Duncan). În alte roluri: Adrian Ancuța, Gheorghe Vlad, Marius Zaharia, Mihai Vitizov, Romeo Pîntea • Ilustrația muzicală: Ovidiu Cosac • Scene de luptă: Eugen Mazilu.

Includerea pe afișul Teatrului din Constanța a unei piese de Shakespeare e de natură să atragă în mod special atenția. Cu atât mai mult cu cât, fiind vorba de **Macbeth**, raportarea temei puterii, conținută în acest text, la evenimentele în care ne simțim atât de implicați, în vremea din urmă, se face de la sine. Selecția își găsește chiar aici una dintre motivațiile prime, o alta reprezentînd-o dorința înfățișării, la 40 de ani de existență a Teatrului dramatic din Constanța, a unui "spectacol-test" al maturității artistice.

Regizorul Andrei Mihalache e unul dintre regizorii (încă) tineri, stăpîn pe meserie, gata să încerce mereu ceva nou, vădînd în

montările de pînă acum inventivate, inteligență, măsură, dar și o fluctuantă indecizie în plasarea accentului ideatic. El se socotește îndreptățit să abordeze un text de o atare complexitate după ce a montat mult și divers, de la tragedie antică și dramă modernă la comedie, musical și (chiar) spectacol de revistă. Premiera shakespeareană pe care ne-o oferă nu este însă, din păcate, întru totul reprezentativă pentru talentul și disponibilitățile sale creatoare (reale). Gîndul regizoral inițial se anunța interesant, ambițios, incitant. Finalizarea scenică se dovedește însă a fi pripită, pe alocuri cu poticneli (de ritm) și surprinzătoare compromisuri. Ce-i drept, el intuiește esența acestui macbethian "amor fati" închis în propriile-i limite, lupta pentru putere care nu cunoaște limite morale, asociindu-și crima, delațiunea, sîngeroasa suprimare a adversarului, metamorfozînd cuplul în bicefal monstru criminal. Dar nu urmărește pînă la ultimele consecințe și efectele puterii asupra individului, putere care distruge, odată cu piedicile ce i se ivesc în cale, și orice urmă de omenesc și sensibilitate, în ceilalți și în cel ce o dorește, căci mărirea și prăbușirea se însoțesc în **Macbeth** cu dezvoltarea tenebrelor sufletești, a ambițiilor devastatoare, alăturînd delirul grandorii de manifestările schizofrenice și de paranoia. Totodată, avînd ca sursă de inspirație cronică lui Holinshed și diverse izvoare medievale, nelipsind nici alte interpolări (în scena vrăjitoarelor), piesa proiectează conflictul tragic pe un fundal bogat în fantasmă și năluciri obsesive. Transpunînd-o scenic, regizorul urma să dea coerență unei idei care să structureze întreaga sa

viziune asupra lumii și problematici cuprinse în text. Experimentatul Andrei Mihalache cade însă, de această dată, în greșeala aglomerării excesive a semnelor, în ciuda (?) reducățiilor de scene și chiar de personaje. El se lasă sedus, precum Ion Sava altădată, mai cu seamă de patosul instinctual al confruntării, de patina fantasticului medieval, folosind (ce-i drept, doar în cazul figurării coșmarului și nălucirilor) măști și o ritmică incantatorie. Dar, spre deosebire de ilustrul său înaintaș, expresionismul are, la el, o tentă barocă, iar plastica teatrală e lipsită de strălucire. Și de fior. Componenta psihologică se încearcă a fi detaliată, dar, mai mult... intențional, fiindcă actorii joacă (în marea lor majoritate) exterior, cu mijloace erodate de manierism. În sfîrșit, negrul masiv al decorului, lumina folosită cu zgîrcenie pentru a spori efectul de tenebră mi se pare o formulă cel puțin copilărească de a "înskena" o tragedie. Poate greșesc, dar cred că tensiunea tragică are nevoie, mai ales, de un spațiu aerat în care să se desfășoare, semnul teatral devenind abia așa pregnant și sugestiv. Or, iconica scenică propusă de scenograful Ion Țițoiu păcătuiește, și ea, prin înghesuirea - într-un perimetru scenic și așa restîns - a numeroase și sufocante practicabile, pasarele, ogive etc, învăluite (la propriu) în numeroase fișii, vâluri care degradează imaginea și împiedică, nu o dată, vocile să se audă puternic și curat. Așa încît interpreții au de înfruntat o veritabilă cursă cu obstacole bucurîndu-ne, în final, că-i regăsim teferi și întregi.

Poate că, peste ani, rememorînd această etapă din cariera lor, actorii

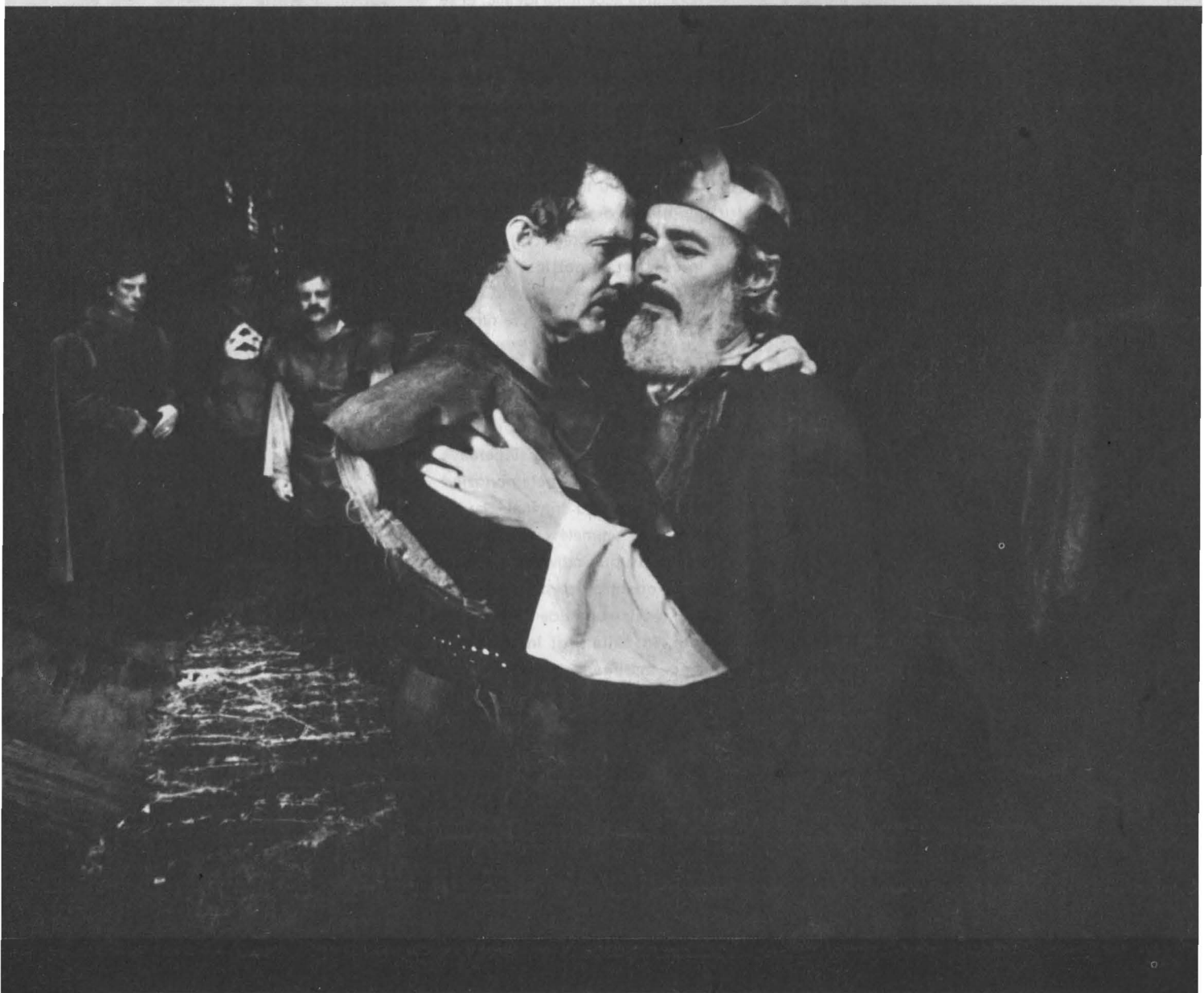
▶ constanțeni și protagonistul spectacolului, Virgil Andriescu - acum la Teatrul Odeon din Capitală - vor prețui această montare ca pe o **speranță** de palmares. Deocamdată putem vorbi despre unele încercări izbutite de portretizare, avînd substanță ideatică: există doi protagoniști, buni profesioniști, stăpîni pe mijloacele de expresie, dar aici nu întotdeauna încrezători în miza rolului ca stimul al reflecției și compoziției rafinate. De aceea mi-e greu să cred că acest Macbeth a devenit pentru Virgil Andriescu, spre ex-

emplu, rolul vieții sale, deși nu e nici o îndoială că l-a lucrat cu seriozitate și răbdare. El a urmat, probabil, cu fidelitate sugestiile regizorului, compunînd un personaj crud, visceral, folosind versul ca suport al acțiunii. Ceea ce rămîne (deocamdată) neacoperit este acel fior al ambiguității și îndoielii, jocul umbrelor interioare sugerate dar mai puțin trăite. Actriță cu bogate resurse creatoare, Nina Udrescu încearcă să dea teribilei, sîngeroasei Lady Macbeth un duct interpretativ distinct, dar prea adesea eforturile

ei sînt diminuate de voalurile foșnitoare în spatele cărora e nevoită să evolueze, sau de plasarea în unghiuri și planuri secunde, mai degrabă pline de zgomot decît de sens. Dincolo de neîmpliniri, spectacolul constanțean afirmă, totuși, ceva important. Și anume: o trupă aptă, grație actorilor pe care îi are, de a susține, de aici înainte, un demers artistic oricît de pretențios, de original.

■ CARMEN TUDORA

foto: dorin stanciu

În prim-plan: Virgil Andriescu și Longin Mărtolui

